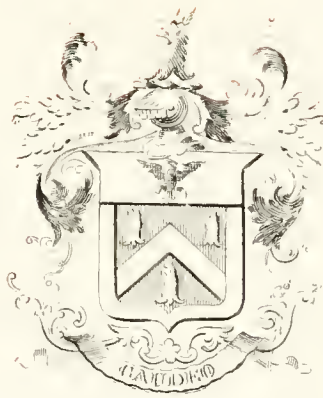
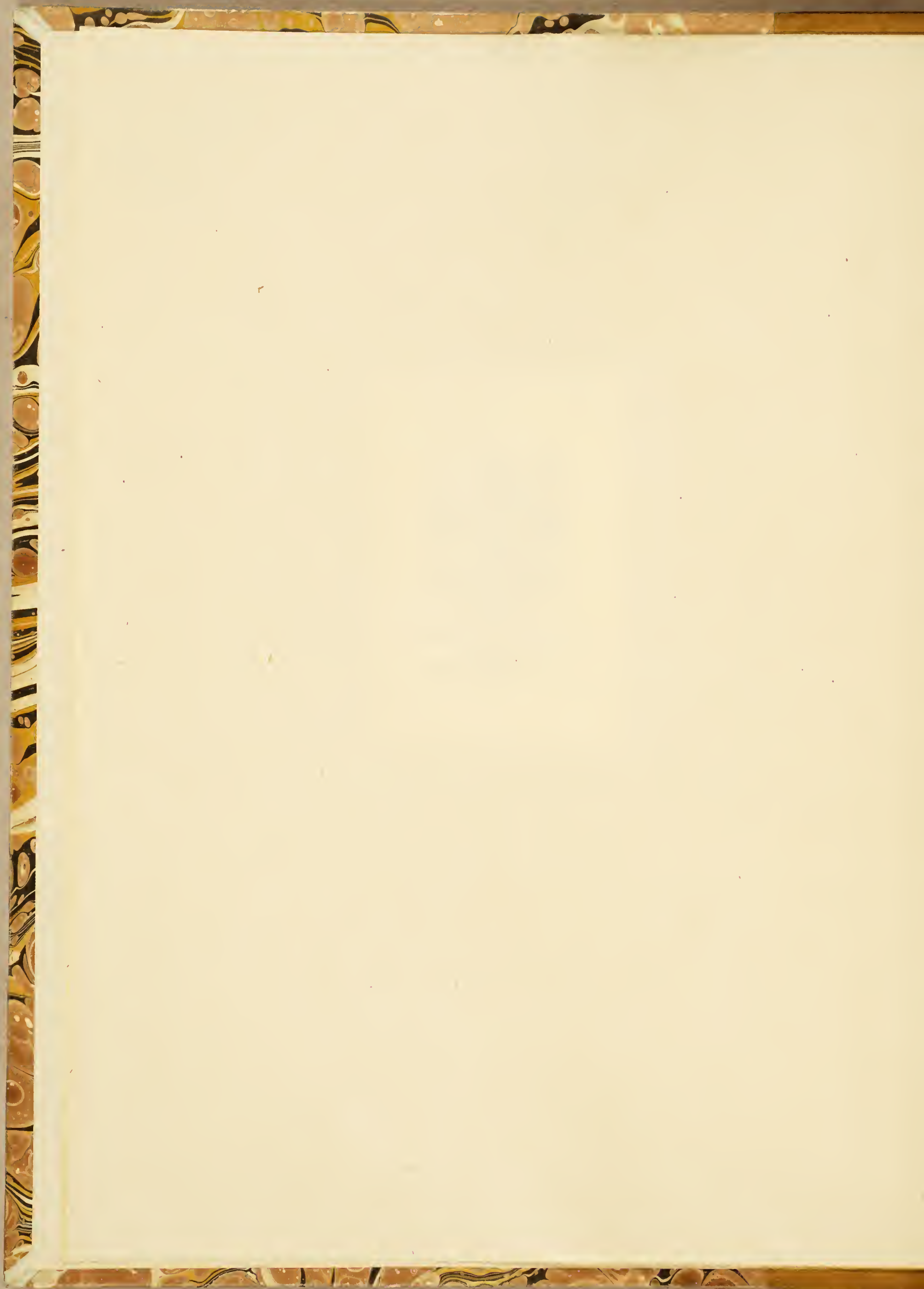

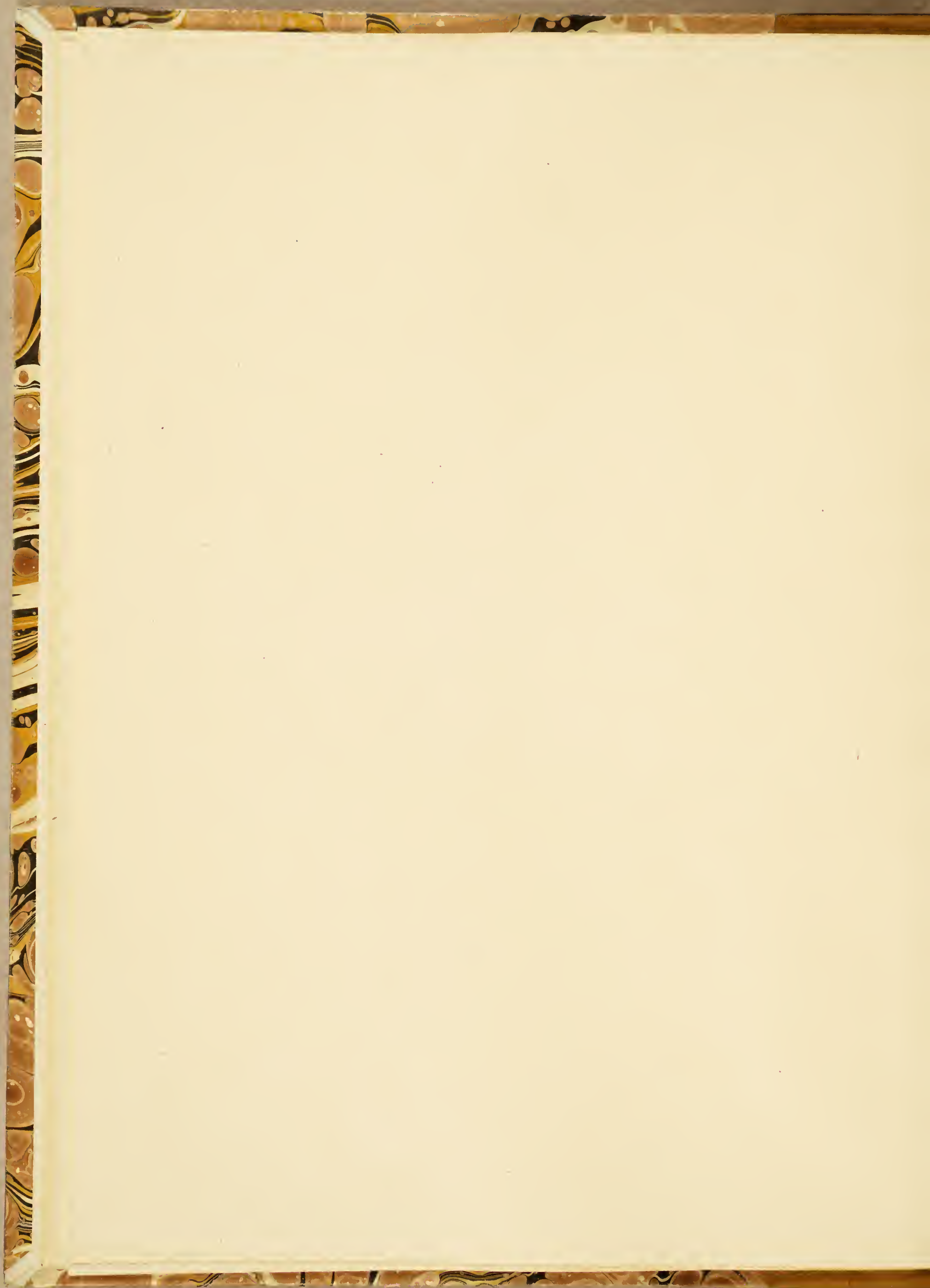

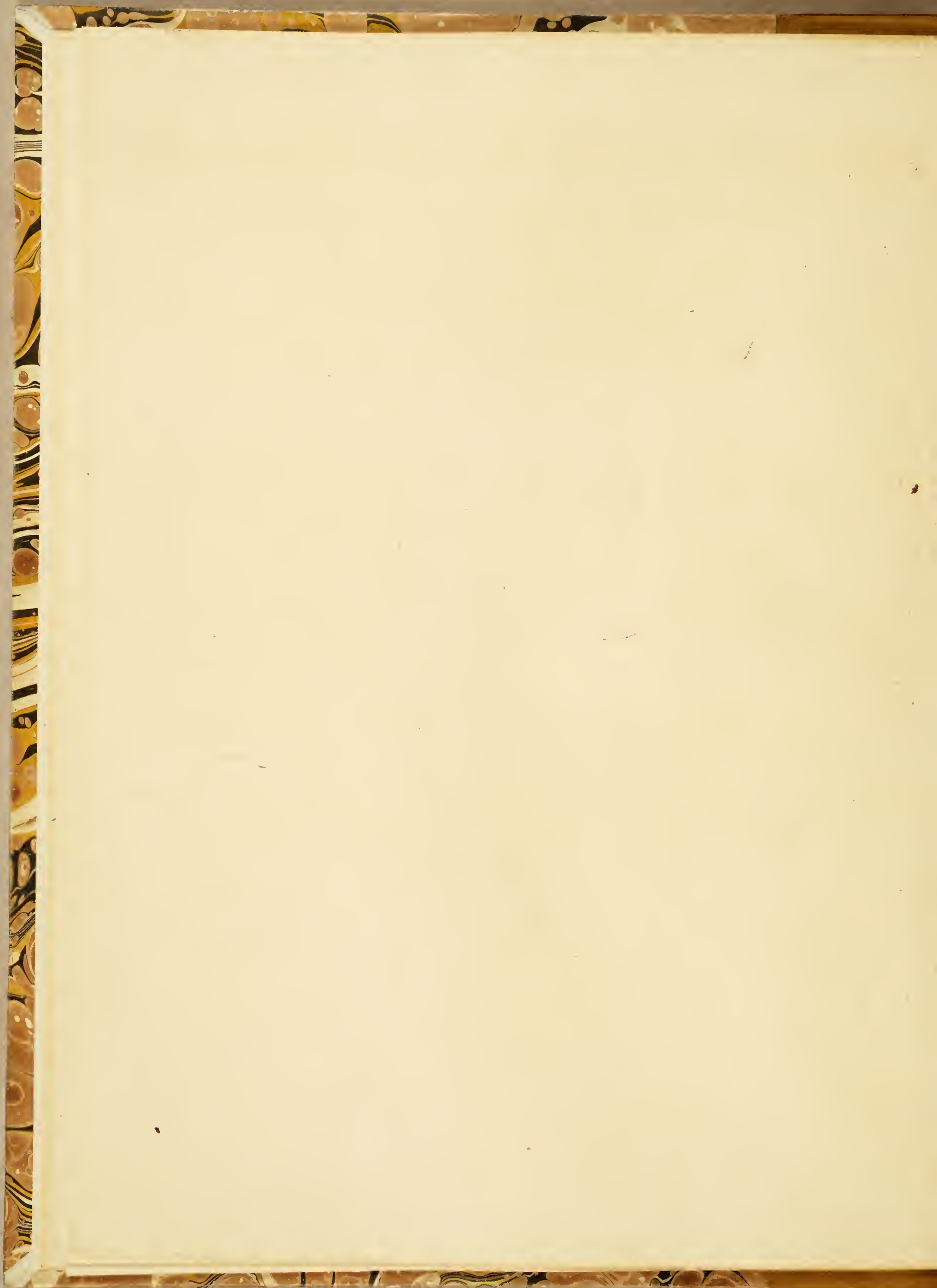
UR

John Carter Brown
Library
Brown University

Ober den wel-standt van dese

vereenichde Provincien / nu wederomme
met haren Vyandt ghetreden zijnde
in openbare Oorloghe;

Ende of voor de selve de Vrede of de Oorloghe
dienstigher is.

Waer inne kortelijck werden beantwoorde verscheyden
vraegh-pointen/die deselve Landen schijnen te raden tot
Vrede ofte Bestandt: midtsgaders waerachtich verhael
van de vruchten/ welke den voorgaenden Treves heeft
voort-ghebracht: Ende met eenen aenghewesen de mid-
delen waer door wy onse waerde vryheyt teghen den
Spangjaert sullen beschermen; bestaende insonderheyt
in het vorderen van de West-Indische Compangie/ by
de Hooch-Moghende Heeren Staten Generael gheoc-
tropeert.

Ghetrouwelijck in-ghestelt by een Lief-hebber
van het Vaderlandt.

T. L. B. I. E. D. V. V.

In't Jaer ons Heeren 1622.

Gunstighe ende onpartydighe Leser.

Alsoo my na de expiratie van den Tre-
ves is ter handt ghekomen een seecker
quæritur, concernerende den wel-stant
deser Provincien / by het welcke op
het alderscherpste ende abusivelijerste
zijn inghestelt eenighe hooft-poincten ende mo-
tijven / die in dese onse dangiereuse tijden / con-
trariërende den Dorloghe / schijnen te raden tot
een goede ende Christelijcke Vrede ofte stil-standt
van Wapenen. So hebbe ick uyt schuldige plicht
ende liefde tot het Vaderlandt / goet gedacht daer
teghen te stellen mijne antwoorde / contesterende
dat het selve niet en gheschiet uyt eenighe parti-
culiere insichten ofte tot yemands nadeel / maer
alleenlijc uyt een oprechten yver tot het gemeene
beste. Ende al ist saecke dat dit selve eenighe te-
ghenwoordigh sullen achten vreemdt ende buy-
tens tijds / terwyle alle apparentien van hande-
linghe by de propositie van den Ambassadeur
Peckio schijnen te zijn af ghesneden / ende wy o-
versulcks alreede metten Vyandt in openbare
Dorloghe; Nochtans / (aenmerckende de ghele-
ghentheyt van onsen teghenwoordighen staet /
in son-

insonderheyt van de Landen ghelegghen op de
Frontieren / die den meesten aenstoet ende het pe-
rijckel moeten af-wachten / midtsgaders de ghe-
neghentheyt van verscheyden inghesetenen tot de
brede / contrarie den ghenen die de selve houden
voor de eenighe ruïne / ende daghelijs haer be-
klaghen dat den Krijgh als noch te seer is ver-
monit mette schaduwē van den Treves) hebbe
ick noodich gheacht dese mine consideratien op
het voor-gestelde quæritur A. E. in t' kortste voor
te draghen / ten eynde alle onpartijdighe aen we-
der zijden moghen overwegghen secundum rei veri-
tatem het gundt tot behoudenisse ende welstandt
van dese Republijcque sal werden voort-ghe-
bracht : Woseerende niettemin vastelijck dat den
Vyandt / wiens saecken selfs tot de uyterste extre-
miteyten zijn lopende / (hoe ghevaerlijck hy hem
oock aenstelt) gheensins en kan hebben de hoope
omme dese Landen mette Wapenen te subjuge-
ren / ofte op soodanighe wijze in de Oorloghe te
continueren; maer voor een tijdt ghebruyckende
het voordeel / het welcke hy by den Treves ver-
meynt bekomen te hebben (sonderlinghe in t' der-
ven van onse ghewoonlijcke secoursen) de selve
daer door te brenghen in onmacht / schrick / ende
alghemeene confusie / ende dien volghende in een
ruïneuse handelinghe : In voughen dat wy met
goede redenen sustineren de Oorloghe met den
Spang-

75
Spangjaert / dooz beneficie van de West-Indi-
sche Compangie / ende andere explooten ter Zee /
veel dienstiger te zijn vooz het gemeene beste / als
syne onseckere ende bedriechlijcke Urede ; waer
van A. E. na conscientie ghelieve te oordeelen /
ende dese ghetrouwe waerschouwinghe (ingestelt
na ons gheringh vermoghen) aen nemen vooz
een gheneghentheyt omme A. E. ende het Vla-
derlandt te doen eenighen dienste. Vale.

A. 3

Quæ-

Quæritur *werdt ghevraeght.*

Alfoo een Christen Potentaet, ende ondersaet, van Godts ende natuers weghen betaemt, te amplecteren den Vrede voor de Oorloghe; Of dien volghende de Vereenichde Nederlanden in't uyt-gaen vanden Treves hadden behooren te twijffelen, wederomme te treden met hare partij op eenichsins verdraechlijcke conditien in Vrede ofte ten minsten in continuatie van Treves: ende of de selve als noch niet en behooren te inclineren, ja selfs te beneerstighen eenighe onderhandelinghe, waer by de selve Landen in hare onseckere gheleghentheyte souden moghen ontgaen het groot gheweldt ende perijckel van de aenstaende Oorloghe: terwijlen de siekten van haren teghenwoordighen staet klaerlijck ghetuyghen hare eyghen swackheyt: de religie verscheyden, jae selfs ten deele ghemeen met haren Vyandt, de Kercke ghescheurt, het Politijcq ontroert, de regieringhe populair, syne Princelijcke Excellen. sterffelijck, de finantien het meerendeel uyt-gheput, d'ondersaten op't uysterste overlact met contributien ende impositien, ende sulcks hoe langher hoe meerder ghesien op te hoopen een corrosive ende uyt-teerende schult, sonder merckelijcke apparence van eenigh redressement ofte verhael, sonderlinge door 'tderven van de respectieve secoursen uyt Vranckrijck ende Engelandt: Hare partij hier teghen machtigh, listigh ende verbittert, nochtans (Godt betert) aenghenaem vele van hare gequalificeerde ingesetenen, zijnde alreede ghecourageert door de versche Victorie van hare beste bondt-ghenoten. Soo dat de selve wederomme met dese Landen komende in Oorloge, middel sal hebben omme door het extreem ghewelt van syne VVapenen, ghedeelt in verscheyden Heyr-leghers, d'een of d'ander plaetse van importantie te forseeren, ofte successivelyck van tijdt tot tijdt hare middelen te consumeren; ende midts alle 'tvoorseyde de Landen brenghen in een generale schrick, perplexiteyt, confusie ende uysterste ghevacr.

Ant-

Het is wel waer dat een Christelijcke Over-
 heyt ende onderdaen van Gods ende natuers
 wegen betaempt/ Ja schuldich is te verkieſen
 de Vrede voor de Oorloghe / ende dat over
 sulckx de Vereenichde Nederlanden naer ha-
 re ghelegghentheyte niet hadden behoozen te twyffelen met
 hare partie aen te gaen ofte te verſorghen een Christelijcke/
 eerlijcke / en verſeekere Vrede ofte Stilſtant van Wape-
 nen: Maer indien de ſelve werde bevonden alleenlijc te we-
 ſen een bedriechlijcken ſchijn/ ende een eenich expedient/ om-
 me het quaet boornemen van haren erf. Wyant te vorderen
 tot verſtoringe vande Kercke Jezu Christi ende totale rui-
 ne van ons lieve Vaderlandt; So ſoude ſodanighen Over-
 heyt op ſich laden den Thoon Gods/ welke niet recht van
 hare handen ſoude eyſſchen het onſchuldich bloet van ſoo
 veel onnoſele onderdanen / die nootſaeckelijck ſouden moe-
 ten vallen door t' ſwaert van ſyne ende hare Wyanden inde
 uiterſte ſlavernije. Ende omme hier af te nemen een ſeek-
 kere prouwe/ dient voor eerſt ghelet op den ſtaet deſer Lan-
 den ghelijck de ſelve was voor den aenvang vanden twaelf
 Jarighen Treves/ op de middelen waer door ſy inde ſelve
 ſijn gheraecht/ ende wat vruchten ſy heeft voort-gebracht:
 Alle het welke wel ende onpartydich gheexamineert / ſal-
 men lichtelijck vinden een goede ſolutie op het voor-geſtel-
 de quæritur.

Wat aengaet den ſtaet deſer Vereenichde Provincien
 voor den Treves/ is gheweest ſodanich/ dat niemant/ (recht
 Oordelende) ſal ontkennen/ ofte de ſelve was toeghenomen
 ende van Godt Almachtigh gheſegent onder de Regierin-
 ghe ende wijs beſendt vande Hooch-Hoghende Heeren
 Staten Generael ende ſyne Princelijcke Excellentie van
 Orangien/ in macht/ voorspoet/ Kerckelijcke/ Burgher-
 lijcke

Den Staet
 deſer Lan-
 den voor
 den Tre-
 ves.

lijke ende militaire eenicheyt / rijckdom / commercie / ende
reputatie / dat de selve met recht mochten concerteren met
te machtichste Republijcquen van gantsch Chriſtenrijk ;
blijckende ghenouchſaem up ten ghegeneralen welvaert der
ſelver Landen / bewoont met ſo ontallijcke veel duſent in
gheſetenen / die daghelick meer en meer in alle proſperiteyt /
neeringe / handelinghe / ende profitable trafijcquen (ſelfs in
de uiterſte oorden des werelts) waren toenemende ; alle in
onderlinge eenicheyt bereyt / lijf / goet / ende bloet te wagen
voor de waerde uytheyt van haer lieve Vaderlandt tot af
weringe vande Spaenſche Tyrannij : Gelijckerwijs oock
mede upt verſcheyden aliantien van Koninghen / Princen /
Republijcquen en Volckeren / welcke tot haerder ende der
Landen conſervatie ghewaerdicht hebben mette ſelve te
maecken ende te onderhouden vaſte verbinteniffe ende mu
tuele vrientſchapper : Waer inſonderheyt upt de ſwaere ende
dangiereuſe Oorloghe die de ghemelde Landen ſo veel Ja
ren hebben moeten ſuſtineren tegens den machtichſten Po
tentiaet van gantsch Chriſtenrijk / ende dat met ſodani
ghen avantage / dat de ſelve daer door was ghebracht tot
te uiterſte extremiteyten / immers ſo verre / dat hy omme
te vervallen de laſten vande langduerighe Oorloghe / die
door ſchaerſheyt vande uptgheteerde finantie hoe lan
gher hoe meerder quamen te excederen de ordinaire provi
ſien (niet jegheſtaende alle ſyne inkanckerende handel
inghe mette hoofſche negotianten) genootſaecht was te doen
ſlaen een ſpecie van coper gelt niet aequivalent het der
depaert vanden lopenden kours / tot merckelijcke discrepu
tatie van ſyne Majesteit ende irreparable ſchade van ſyne
ingheſetenen : Waer door zijn ontklaen ſo veel mutinatie /
militaire deſordren / politicque ende populaire miſconten
tementen etc. In ſomma / t'eynden raedt ende hope zijnde /
ende opt point van te moeten uptberſten in een ghegenerale
confuſie / ten leſten ghedwonghen den Leeuw wederomme
te bekleeden mette oude Spaenſche Voſſchen Vellen ; te
meer

77
meer also alrede een merckelijcke proube was ghenomen
omme de negociatien op syne kusten te bekommern / syne
Armaden ter Zee te destrueren / syn havenen af te loo-
pen / ende insonderheyt door den ghebaerlijcken op he-
be vande West Indische Compangie / waer van hy in
syne Oost-Waertse Landen alrede te schadelijcken erpe-
riencie hadde.

Maer na dat de voorsz. Landen hebben beginnen af
te wijcken van haere ghenerouse resolutie / by de welcke de
selve met recht hebben ghesust: meert met hare partie min-
mermeer te kunnen komen in verseeckerde handelinghe /
ten ware met de Landtsaten ende Staten der Provin-
cien in consideratie / weseude ontlast van het Spaensche
ende uut-heemsch Garnisoen / volghende de Heroijcque
verclaringhe ghedaen opte laetste Conferentie tot Ber-
ghen op Soom inden Jare 1600. So is haren staet ghe-
worden bedencklijk ende ruineus / te meer met ghelijcke
reden by haer luyden voor een maxime altijt is ghehouden
dat het luysteren na aenspraecke ofte handelinghe met den
Vianct dese Landen noyt en hadde toegebracht ofte kon-
de brengen als merckelijcke schade: De exemplen so int
eene / als int andere zijn verscheyden ende noch in ver-
scher memorie / niet alleen in dese Nederlanden / maer ooc in
andere Riicken / als Brancric ende Engelande / waer van
sy luyden ende wy segghenwoordich (God betert) bittere
bruchten zijn pluckende.

De middelen omme dese Landen te brengen tot dese
schadelijcke handelinghe zijn gheweest onde / listige / Spaen-
sche practijquen van Campanella, Baronio, ende Lipsio
over langhe ghepronosticeert / ende nu onlangs van een
notabel Patriot levendich aenghewesen ende op de-
se tegghenwoordighe tijden gheappliciert: Want ghe-
lijckerwijs daer twee redenen zijn gheweest waerom-
me de Nederlanden zijn afghewecken vanden Ro-
minck van Spangien / namentlijk den dwangh van
cons

De midde-
len vvaer
door vvy
inden Tre-
ves zijn
gebracht.

conscientie int stuck vande Religie ende het breecken der
landen Privilegien/ welke den Koninck op syne huldinge
so heylighlyck hadde beswooren/ als breder te lesen is in ver-
scheyden Historien. Also heeft Godt Almachtich oock ge-
gheven twee middelen/ waer door de selve Landen/ onder
her wijs belejdt vanden Prince van Orangien hoogh ghe-
dachten haere rechtvaerdighe saecke so miraculeuslyck
hebben ghemaintineert tegens de rasende Tyrannie van
den Spaenschen raet; te weten de Ghereformeerde Religie
ende Wapenen: Ende so langhe de selve zijn ghebleven in
haren vigeur/ so en heeft den Wyandt de voorsz. Landen
van hare waerde Vrijheyt niet kunnen beroven / ofte de
selve subjugheren. So dat / omme tot syn voornemen te
gheraecken / dese twee obstaculen moesten werden wech-
ghenomen/ als wesende vaste ende fundamentale pilaren
van haren staet : Doch ter wijlen het eerste niet welen
heeft kunnen gheschieden (alhoewel na de ronde vercla-
ringhe vanden voornoemenden Baronio over langhe daer-
toe waren gelept secrete fundamenteen) voor al eer het twee-
de ware te wege gebracht: So heeft men ghepractiseert de-
se provincien eerst t'ontwapenen / omme de selve also in
ledicheyt ghebracht hebbende / de Ghereformeerde Reli-
gie te beter te doen scheuren ende (waerdit moghelyck) uyt
te roepen. Omme dese practijcque dan int werck te stel-
len/ heeftmen ghebruyckt bequamen instrumenten/ en-
de doornaeyde voghels/ die de sinceriteydt en oprech-
ticheydt vanden Koninck van Spangien ende hare hoog-
heyden niet veel omstandigheyden / contestatien ende be-
weech redenen wisten voor te draghen/ verclarende daer
beneffens datmen dese Landen in haer voordeel gheensints
en socht te vercoorten / nochte niet dese handelinghe te maec-
ken van ergher conditie / maer dat sy te vreden waeren
de selve te houden voor vrye Landen/ op de welke syne
Majesteit ofte hare Hoogheyden niet en hadden te pre-
senteren / ende dat haer eenighe motive en pure intentie
was

70
was dese Nederlanden eenmael te moghen sien verlost
van dese schaedelijcke/ bloedighe ende langhdurige Oor-
loghe. Dit is gheweest den intreedt van dese tragoedie/ om-
me te komen in conferentie ende credijt te crighen. Wie
soude gheloven dat den Wyandt dese submissie dede uyt
commiseratie met syn eyghen schade ende merckelicke
disreputatie/ ende dat den ghenen die hem hadden doen
dispenderen so veel miljoenen van syne domeynen / ende
so ontallijcke veel duysenden van syn eyghen inghesete-
nen ende naturelen doen vallen door t'swaerdt vande
Oorloghe? Dat meer is / met perijckel van syn eyghen
staet doen traverseren syne pretense Monarchie? Off sou-
de daer wel zijn gheschiet een Metamorphosis in syn
aenghebornen natuere/ nu hy syn uiterste macht ende ge-
weldt te vergheefs op dese Landen hadde ghetenteert/ en-
de (t'eynden raedt ende middelen zijnde) gheworden van
beter conditie als de Hoogh-Moghende Heeren Staten
Generael inde Jare 1594. by hare missive aenden Eerst-
Hertoghe Ernesto den selven hadden ghetareert? Ech-
ter ist sulcx datmen dese voorslaghen also heeft weten op
te proucken / ende niet gheschencken / en beloften / by de
groote te doen deughen / dat daer uyt zijn ghevolcht
wonderlijcke operatien: Eerstelijck een provisionele op-
schorsinghe van Wapenen / waer op men terstondt heeft
gecontramandeert onse Scheeps-Armade vande Spaen-
sche kusten / het project vande West-Indische Compan-
gie achter de kist ghesmeten / ende alle diffidentie afghe-
leydt hebbende / de saecke alleynskens beleydte tot een
formele handelinghe / die alleenlyck scheen te rusten op
den waen van de aengheboden ende beloofde vyve Sou-
vereiniteyt. Ende alhoewel den Wyandt (omme dese prac-
tisque te minder te maeken verdacht ende ondertusschen
tijt te winnen) seer listich daer na wisten te rugghe te trec-
ken de aengheboden conditien / de selve te limiteren /
dubbel-sinnich te stellen / ende met formaliteyten defec-
tueus

tueus te maecken / ofte met ghelijcke pretense voozdelen te
compenseren / in allen schijn off syne Majesteit seer ongeer-
ne afstandt dede van desen specieusen tyt / even als den
visscher om den visch te vanghen het aes dickmaels ach-
terwaerts treckende den selven te graechger maect. Soo
heeftmen nochtans de ooghen niet willen openen / nochte
aennemen de ghetrouwe waerschouwinghen van goede
Patriotten / ende voornamelijck van syne Princelijcke
Excellentie by forme van Remonstrantie ende bede aen-
de respectieue Steden op het alder sorchvuldichste ghedaen:
Maer alle achterdencken te rugge stellende met een blin-
den pber voort ghevaren met dese suspecte handelinghe /
inde welcke den Wyandt so meesterlijcken heeft weten te
spelen syn personagie ende by verscheiden cronime we-
ghen / Politijque trecken / ende specieuse preterten zijn
voozdeel te soucken (ghelijck den Leser bescheydelijck kan
sien upte memorialen vandien) dat na veelvoudighe dispu-
ten / contestacien / verscheiden recessen / iae afghelieden
handelinghe ten langen lesten (ex abrupto) de saecke is upt-
geballen ende ghenouchsaem ghedrungen (in plaetse van
een ghewenschte Christelijcke / eerlijcke / ende verseeckerde
Brede) op een bedriechlijcken / schandelijcken / ende schade-
lijcken twaelf Jarighen Treves daer na vanden begin-
ne den gheheelen handel was ghedirigeert: Hoemen nu
dese saecke van langher handt by sommighe personen hier
te Lande heeft weten te besteecken / ende wat middelen
men heeft geimploeyt omme syne Princelijcke Excellen-
tie ende eenighe principaelen van onse aliantie te abu-
seren; nitsgaders door wat pber de selve luden ende
haere ligue tot desen loosen handel zijn ghedriven / sullen
wy om redenen vooz by gaen ende alleenlijck comen tot
de vruchten die ons desen lieven Treves heeft voortghe-
bracht.

vruch-
ons de
eves
ft voort
bracht.

Ma datmen nu uyt Wyabandt hadde gebracht desen be-
driechlijcken Treves / ghenouchsaem teghens de boest
varde

79
vande gantsche ghemeente/ niet niet absolute bystellinghe
volghende den eersten voorflach ende belofte/ maer onder
een simpele qualiteyt die mette selve oock soude komen te
expireren: Zoo heeft den Spandt van tijdt tot tijdt ver-
wacht de vruchten die daer uyt souden voort-komen.
Syne importantste consideratien waren (beneffens syne
eyghen swackheydt) dat dese Landen buyten actie we-
sende hunnen Staet qualijc souden kunnen houden buy-
ten confusie / De Provincien ende Steden conserveren
in goede eenicheyt / de impositien ende schattinghen conti-
nueren in sulcken excessse / insonderheyt indien de Eertz-
Hertoghen de selve in hare Provincien quamen te verlich-
ten; dat de particuliere ende respective Privilegien midts-
gaders de generale groote vrijheyt deser Landen (wesende
uyt de alghemeene vreesse vande Oorloghe) soude causeeren
disordze in hare populaire regeringhe; Wat sy niet wel en
souden kunnen behouden het ghebiedt ter Zee soo de con-
vopen ende Licenten quamen te cesseeren/ en die houdende
in treyn/ hoe haere negotiatien souden blijven in vigeur;
ooc hoemen de ghemeente uyt de Vrede weder tot de Oor-
loghe soude brengen; Item hoe sy het kriighs-volck
buyten oefeninghe sullen houden in goede ordze ende di-
scipline; insghelijc hoe de Landen souden kunnen betae-
len het groot verschot aen haere ghealligeerde twelck mette
Oorloghe werdt gheexcuseert: mede hoe sy souden ghe-
raecken uyt hare excessive schulden / indien sy in viffi-
dentie blijvende haer niet en ontlasten van een merckelijc
getal van kriicht-volc/ ende het selve verminderende hoe sy
souden verseeckert blijven: Voorders hoemen het volc van
consideraerie soude kunnen wapenen teghens de Spaensche
corruptien dat van natueren zoo gheltgierich is: Maer in-
sonderheyt niet wat middelen men eenparich in dese Gheu-
meerde Provincien soude kunnen behouden het Ecclesiastijc
in behoerlijcke ordze / het selve beschermen teghens alle
misverstanden/ uienwicheden/ scheuringhen/ ende andere
hinder-

hinder-lagen/die mette Oorloge werden in toom gehouden.
Dit was in effect het secreet van de Bisse / omme dese Pro-
vincien weder te doen vervallen onder het jock van Spang-
jen. Godt gave dat dese Landen niet en hadden beproeft
tot hare merckelicke schade het effect van dese swaricheden:
Want de selve nu upt de Oorloghe in ledicheyt zijnde/ heb-
ben sich gheopent dupsent-derley toe-ganghen tot de secre-
ten van haren staet / omme die allemskens by haer selfs te
doen vervallen/ ofte door sinistre practijcken te ondermij-
nen: Wat van beyde zij/ heeft ons ghenouch gheleert de er-
barentheyt. Immers is het seecker ende alle de weerelt ken-
nelijck/ hoe merckelijc de macht deser Landen by den Tre-
ves is verswackt/ de ghemeene welvaert ghedeclineert/ de
negotiatien vermindert ende ghediverteert / de retouren
ende profijten af ghenomen/ de neeringhen verflapt/ hare
reputatie ter Zee verkleent / het Boots-volck verstroyt
ende tot Rooverijen verloopen/ het kriijghs-volck verout-
ende buyten oeffeninghe verarghert / de ghemeene ruste
ghebzoocken / ende dierghelijcke onheylen meer die met de
Oorloghe souden zijn geweert. Ende dat het archste is/ ge-
lijckerwijs het fenijn upt een bysondere eyghenschap syn
principaelste operatie is doende inde nobelste partijen
des menschen lichaems/ alsoo hebben oock de Gheunieerde
Provincien gheleden (Godt betert) in dese gheopende ghe-
legghentheyt/ den meesten aenstoet in de ziele van haere Re-
publicque/ namentlijck inde Kercke Godes/ ende dat on-
der sodanige waerschiynlijcke preterten/ die bastant waren
te trecken/ ende (waer't mogelijk) te verleyden de vroomste/
stantvastichste/ ende beste Lijtmaten ofte Patriotten. De
generale Directie van dit schadelijc desleyn hadde in effecte
synen meesten voortganck door twee principale leden ; het
eene is gheweest het stuk van de Predestinatie metten aen-
kleven van dien / omme door de grouwelijcke voorstellinge
desse luyghes by de goede ghemeente te maecken verdacht
de hooft-poincten van de Ware Ghereformeerde Religie/
dus

dus langhe alhier in de Kercke met goede eenparicheyt ge-
leert ende voort-gheplant : Het ander was om de politijc-
que Magistraet te flatteren met het absoluut ghebiedt in
kerckelijcke saecken qua si een Souverain point van hare
authoriteyt; ende daer dese twee te swack waren/ heeftmen
voort het derde by-ghevoucht de onderlinghe tolerantie/
metten glimp dat de pointen in questie gheen saecken en
waren noodich ter zalicheyt. Hier aen hebben sich vele verre
ziende luyden ghestooten/ sustinerende met reden/ datmen
om zoo gheringe differenten inde kercke niet en behoorde
te moveren so dangiereuse troublen : Maer de eenboudighe
en verstonden dit secrete niet/ te weten/ dattet een goet expe-
dient was om tijt te winnen/ ende ondertusschen hare saeke
te avanceeren : Want alwaer de partij onder het decksel
van dese verdraechsaemheyt de overhant hebben ghekre-
gen/ heeft men d'andere meesterlijck weten een voordeel af
te zien ende de voet te lichten : Hier upt is alleinskens ont-
staen een groote disorde ende tweedracht/niet alleene in het
Ecclesiastijc / maer selfs oock inde politijcque regierin-
ghe / door dien de partijen aen weder zijden wierden ghe-
mainteneert door notable hooftde/ d'eene omme tegen alle
opstaende nieuwicheden hare rechtveerdighe / ghetituleer-
de/ ende vreedighe possessie te beschermen ; d'andere omme
de selve by verscheijden wegen ende schijn-redenen bedenc-
kelijck te maken. Dese wonde is gheweest de alderpericu-
leuste/ende (dat te beklagen is) by na ongheneselijc : Want
de partyschappe meer ende meer by de groote toe-nemende/
is de saecke ten lesten upt-ghebarsten in een formeele factie/
welcke sich heeft ghewortelt inden boesem van de gantsche
Republijcque ; ende dat met soodanighe bitterheyt/dat sich
Opandelijck hebben ghestelt den eenen Burgher ende
Vriendt teghens den anderen/ Stadt teghen Stadt/ ende
provincie teghen provincie : In voughen datte saecken
totte Wapenen/ nieuwe Eeden/ ende andere extremiteyten
loopende / den staet ende ghemeene ruste deser Landen/
gantsche.

gantschelijck werde geeverteert / de Onie ghebzoocken /
ende eyndtlijck ghebracht tot een Inlandtſche ende Bur-
gherlijcke Oorloghe / welcke den Opandt by alle occaſien
heeft gheſocht te foveren / ende de ſwackſte partije in deſpe-
ratie te openen ſyne gunſte ; hebbende tot dien eynde alhier
te Lande ſyne Politicque ende Gheestelijcke Emiſſarios, in-
ſonderheyt het Jeſuwitſche ſeminarium, die (volghende
haer ſecrete Votum, waer mede ſy niet eede ende penſioenen
ſyn verbonden aen den koninc van Spangien tot vorde-
ringhe van ſyne pretenſe Monarchie) haere devotarijen
ende andere onder het derſel vande Catholijcke Religie da-
ghelijck wuſten in te ſcherpen de gheneghentheyt vanden
Catholijcken koninc ende d' Eerts-Hertoghen totte goede
ingheſetenen van haere Erf-landen / de voorgaende fauten
te excuſeren / de Spaenſche Tyrannie in verghetelheyt te
brengghen / deſen ſtaet ende haerlieder verſeeckerheyt be-
denckelijck te maken / de vermoghenſte onder belofte van
recompenſe te doen contribuieren / met vatte toefegginghe
van goede Officien ende profitable Staten / alſoo den
koninc ſyn volck ſeer welſal weten te onderscheyden / an-
dere tot haere intentie bequaem zijnde te doen hebben jaer-
lijcke penſioenen ende dierghelijcke machinationen meer / die
ſonderlinghe wierden ghevoordert door den vrien toeganck
van deſe in d' andere Provincien ende onderlinghe conver-
ſatie der ſelver inwoonderen : So datmen by vele notablen
daghelijck meer ende meer heeft gheſpeurt / niet alleen een
beter ghevoelen van den koninc van Spangien ende ſyne
actien / maer oock een volkomen diffidentie van deſen ſtaet :
In voughen dat eenighe by anticipatie hebben beſtaen in
Opbandt te maecten haer apointement ende haere prin-
cipaelſte goederen aldaer te verſeeckeren. In ſomma / dat de
ſaecten deſer Landen waren geſchapen te vervallen in een
deerlijck Bloedt-badt / totale confuſie / ende dien volghende
in handen vanden Spangjaert / welcke tot dien eynde in
ſyne naelt ghelegen Frontieren alreede hadde ghereet een
mercke

merckelijck ghetal van Krijchs-bolck ende admunitie van Oorloghe / ten ware Godt Almachtych met syne on-
uutspreckelycke wijsheyt de Hoogh Mog. Heeren Staten Generael / ende syne Vorstelycke Ghenade den Prince van Orangien hadde by-ghestaen ende ghecourageert tot de Convocatie van het Synode Nationael / Cassatie der Waert-ghelders / ende noodich redzessment inde Politij-
que regieringe ; midtsgaders het zelve zoo miraculeuselijc ghezeghent / datte Ecclesiastijque poincten in questie / met een wonderlijcke eenparicheyt ende hermonije zijn ghede-
cideert / de gemeene ruste her-stelt / ende de Politie gebzacht in haere voorgaende gestaltenisse.

Dit zijn de principaële vruchten/ welke ons heeft ghe-
gheven het twaelf-jaerighe Bestandt / die wy u E. in't
korte tot een prouwe op het voor-ghestelde quæritur heb-
ben ghedacht voor te draghen/ sonder naerder te dispu-
teren of alle de zelve zijn voort-ghekomèn uyt een voor-
bedachte directie a descein, ofte by sich zelfs door een gheo-
pende nootsaeckelijckheydt: Blijvende echter onweder-
spreeckelijck waerachtich dat alle dese onheylen noyt en
souden kunnen hebben ontstaen/ indien dese Landen had-
den ghecontinueert in de Oorloghe. Wilmen nu hier te-
ghens balanceeren het voordeel dat onse partij daer door
heeft bekomen/ men sal bevinden dat de selve by den Tre-
ves veel meerder op dese Landen heeft gheavanceert/ als
hy te voeren heeft kunnen doen met veertich Jaeren Oorlo-
ghe: Want behalven dat daer door zijn veroorzaect alle de
ghemelte inconuenienten / tot merckelijke verswackin-
ghe van dese Provincien; zoo heeft den Wyandt (teynden
raedt ende middelen zijnde) ondertusschen tijt ende gele-
ghentheydt ghewonnen omme synen adem te verhalen/
syne Landen te brengen in beter fleur/ syn finantien te re-
dresseren/ het krijsch-volc te reduceren in beter orde/ ende
behendelijc te subjugeren de importante plaetse van Wesel/
C
beneffens

benessens de hersche Victorien in Bohemen/ Duytslandt/
ende den Rhaltz. Woorders (het welcke te beklaghen is)
middelen bekomen/omme de ghewoonlijke aliantien ende
secoursen van dese Landen onder verscheyden pretecten
indirectelijck te contrammineeren ofte te diverteeren. Wat
ghevoelen oock den Wyandt selfs daer van heeft/ blijkt
klaerlijck uyt de propositie vanden Ambassadeur Peckio,
denoterende ghenouchsaem het desseyn waer toe desen
handel heeft ghetendeert/ ende hoe weynich de meenin-
ghe is ghewest dese Provincien te kennen voer vrije
Landen. Sulcx datmen allenthalven/ soo uyt dese/ als
andere voorgaende handeluyghen/ bescheydelijck kan zien
dat wy te doen hebben met een listighen/ trouwloosen/
ende onversoenlijcken Wyandt / die nimmermeer en sal
op houden (soo langhe daer apparentie zal zijn) dese
Landen te inquieteren/ omme de selve te brengen onder
syn Tyrannighe heerschappie/ ende daer de Wapenen
te swack zijn/ te hulpe nemen sijn Oude Spaensche ende
Italiaensche practijcken / die ons veel meerder zijn te
breken als t'scherpte van syn swaerd. Want of schoon
de Oorloghe in sich selfs is on-Christelijck / ende voer
dese Landen onsecker ende dangiereus / insonderheyde
voer die zijn ghelegghen op de frontieren/ te meer den
Wyandt minen maectt omme de selve teghens het aen-
staende sapsoen met gheweldt aen verscheyden oorden te
bespringhen ende te overballen / ofte successiwelijck van
tijdt tot tijdt haere middelen te doen consumeeren; soo
zijn nochtans alle tractaten van Waple ofte Trekes op
de voorgaende wijs veel bedenckelijcker; aenghesien de
selve nimmermeer en kunnen zijn bestandich / ofte langher
te vertrouwen alser voer onse partije zal verschijnen ghele-
ghentheydt omme de selve 'thaeren voordeele te brecken;
ende alsoo onder den schijn van een kleyn ruste / het ene
met het ander te incorporeren. Wat aengaet de schaers-
heyt van de finantie/ die aldermeest in consideratie kompt
voer

door het derven van de ghewoonlijke secoursen / kan ghenouch werden ondersteunt by verscheyden middelen uyt den overbloedt daer Godt Almachtich zoo rijckelijck dese Provincien mede heeft gheseghent. Het miscontement ende Burghelijke oneenicheyde / welke gheduyrende dese Inlandtsche beroerten alreede schijnt te zijn inghevoztelt / ende door de noedighe reformatie verbittert / en kan oock gheensints de Oorloghe ontraden / maer veel eerder vorderen : Want ghelijck de selve met den Treves is begonnen / alsoo zalle alderbest met de alghemeyne vreesse vanden Oorloghe werden gheeyndicht / ofte in den toom ghehouden / indien men anders oprechte Patriotten wil zijn ; zoo niet / sal de selve zijn een goet middel om de inwendighe Wyanden van de Wyunden te onderscheyden ; het welke oock ten deele plaetse heeft in't stuck vande Catholicken / die (al hoewel sy de Religie met den Wyandt gemeen hebben) nochtans het meerderdeel zijn gorde vrome luyden / Wyandvanden Spangjaert ende syne Tyrannie . Indien men wil stoeten aen het Gouvernement populair / ende daer op fundeeren de Vrede ofte den Treves / zoo heeft ons doch gheheel anders gheleert de ervarentheyt / ooc mede is het selve teghenwoordich in goeden eendracht ende met populair / maer bestaende uyt een Aristocratijsche ende Democratijsche regeringhe / voor ghelichtet vanden alder wijssten / beliceusten ende ervarensten Prince van gantsch Christenrijk / welcken staet uyt de Oorloghe in ledicheyt wesende / niet zoo wel en sal kunnen ghehouden werden in behoorlijke eenicheyt . Niet dat daer uyt soude volghen dat men altydts inde Oorloghe sal continueren / maer wel zoo langhe tot dat wy (nae het exempel vande Switsers ende andere) door de selve sullen hebben bekomen onse verseeckertheyt .

Ter wijlen dan de saecken alsoo zijn ghelegghen / ende den Wyandt de Oorloghe ghelieft te hervatten omme daer

De middelen om ons tegen den Vyanden te beschermen.

door te plucken de vruchten vanden twaelf-jarighen Tre-
ves: zo laet ons het zelvighe nemen tot onsen voordeel/ ende
eendrachtelijk met couragie hem teghen gaen/ alzo hy je-
genwoordich schijnt te zijn geresolveert het uiterste te ten-
teren/ hebbende tot dien eynde alreede ghebracht alle syne
Gheestelijcheit onder contributie/ ende vorder in verschen-
den koninckrijcken ghesmeect een generale schadelijcke Li-
gue/ om allesins die vande Ghereformeerde Religie op't lijf
te vallen/ ende (waer't moghelijc) uyt te roepen. Niet dat
de meyninghe is dese Landen door desen middel ofte met de
Wapenen te sullen overwinnen / als hebbende daer van te
goeden prouwe/ maer de selve hier door te brengen in ver-
slaghentheit/ onmacht/ ende in een alghemeene confusie/
insonderheit indien hy d'een of d'ander plaetse van impor-
tantie (twelck Godt verhoede) quame te overvallen; ende
alzo te dwingen tot een schadelijcke ende ruineuse hande-
linghe conform syne leste propositie. Ende al ist saecke dat
men alle dese machinationen ende apparaten soect te pretere-
ren met den deckmantel van Catholijcke Religie/ de be-
denckelijcke macht van dese Republijcque/ ende desselvi-
ges pretence rebellie teghen haeren natuerlijcken Prince/
zo behoort nochtans desen kours alle Christen-Poten-
taten te zijn suspect / indien sy anders willen bekrachti-
ghen haere verseeckertheydt/ ende selfs gheen fondamen-
ten helpen legghen tot haer eyghen onder-ganck. On-
dertusschen (dewijle het ghelt is de zeenuwe vanden Oor-
loghe/ ende in dese onse swaricheden de enighe scrupule)
sal het over-noodich zijn dat alle Magistraten ende no-
table Leden van dese Provincien (als hebbende curam
Reipublicæ) in tijts resolveren op bastante middelen/sonder
de selve te retarderen/ ofte uyt particuliere insichten te neg-
ligeren; tén eynde de goetwillicheit van haere Onderda-
nen haer namaels niet en overtuyghe de swaricheden die
uyt dese nalaticheit souden veroorzaecken. Maer wel appre-
henderende den teghenwoordigen noot als Leden van een
Lichaem

Lichaem in behoorlijcke eenparicheyt na proportie contri-
bueren/ het ghene tot welstant van het principale sal wer-
den bevonden te behooren. Ghelijckerwijs oock mede alle
ingheleutenen/ van wat conditie die souden moghen zijn/ int
bysonder werden vermaent ende ghebeden na vermoghen
haer te willen quiten als goede Patriotten in t'gunt by
haer wettelijke overheyt tot behoudenis van haer ey-
gen lijff/ goet ende bloet/ ten dienste van het ghemeene beste
henluyden wort opgelept; considererende dat het beter is
met een gedeelte van syne middelen de reste te conserveren/
als by ghebreecke vandien/ na het versch exempel van Bo-
hemien en Duytslandt het eene met het ander te verliezen:
Sonder dat eenige particuliere miscontentementen ofte pre-
tence offencien uyt saecke vande inlantche troublen in
t'stuck vande Religie ofte andersins haer behooren te ver-
vreemden vande liefde ende schuldighe plicht tot haer ey-
ghen Vaderlandt.

Ende ghemerct de principaele ende algemeyne welbaert
deser Landen is dependierende aen het beneficie vande Zee/
also moet oock de selve wesen een nodich middel omme ons
te beschermen teghen het groot ghewelt vanden Opandt/
ende de Oorloge (so veel moghelijk) is diverteren op zijn
eyghen Landen: Tot welcken eynde men in tijts soude
kunnen toe rusten gheweldighe Armeen ter Zee/ voor-
sien van bequaeme kommandeurs/ bestellinghen ende
commissien van interprisen met goede ordze uyt te ghe-
ven by openbaere publicatie/ ende te voltrecken de aen-
gheboden ende importante aliantie met die van Algiers
ende andere die ons in desen souden willen behulpich zijn;
omme met ghelijckerhandt den Spangiaert aen alle oor-
den te bespringhen/ syne havenen aff te loopen / syn Sche-
pen te destrueren/ ende alle negotien (toe ofte uyt voer) op
syne kusten te verhinderen. Insonderheyt aenghesien de or-
dinaire domeynen ende incomsten van het Koninckrijk
van Hispangien gheensins en syn bastant te vervallen de
lasten

lasten vande Oorloge / maer nootsaeckelijc moeten werden
ondersteunt ende het leven gegeven door het proben van
de Rijcken van Indien / Brasilien / Peru ende diergelijcke /
sal het overnoodich zijn dese occasie waer te nemen / omme
metten eersten in 't werck te stellen het Heroijcq concept van
de West Indische Compangie: Welcke is van sodanigen
consideratie / dat door de selve niet allen dese Landen haer
sullen verstercken met nieuwe krachten ter Zee / commer-
cien en aliantien / haer Boots volc behouden in dienstighe
actien / d'ingesetenen verrijcken met de equipagie en profi-
table retouren / ende dit alles niet de middelen gewillich ge-
fourneert uyt den overvloet vande vermoghenste / sonder
merckelijcke dispence van haere finantie: Maer nootsaec-
kelijc den Spangiaert ontrecken ofte vruchteloos maecken
de middelen door de welcke hy dese Provincien en haere ge-
bueren dus lange heeft kunnen niet de Oorloge inquieteren
ende alsnoch onderwint te dreegen: Want in dese plaetsen
zijn gelegen syne schatten / ende eenighe macht / waer door
hy de gantsche Christenheyt is geworden ontsachlijck / so
klaerlijck ghetuycht de secrete Instructie van Philippo den
tweede aen syne Sone. Ende off schoon den Opant het selve
sal soucken te beletten / so sullen echter de excessive onkosten
gerequireert tot sodanigen exploit ons alhier een groot deel
ontlasten vande dangiereuse ende bloedighe Oorloghe; in-
de welcke hy oock niet en zal kunnen continueren / door het
defect van syn Indische profyten / die alrede uyt schaers-
heyt vande finantie tot grooten interest voor etlijcke Za-
ren zijn verpandt ende gheanticipeert / Behalven dat hem
zullen ontbrecken bepuaame Schepen / Boots-volck ende
ammunitie ter Zee / sonderlinghe indien men alhier daer
op stelle goede orde ende toetsicht. Also hebben oock de par-
ticipanten (die tot haere eyghen behoudenisse ten dienste
van het ghemene beste haere penninghen in dese Compan-
gie zullen aventueren / te verwachten merckelijcke pro-
fytten / soo uyt de handelinghe ende vaerten op Gunca, Gua-
iana, Puncto del Re ende andere die alrede zijn intreyn / als
op

019
op verscheyden nieuwe ghewesten van Africa, opte Eylan-
den van West-Indien/ Nova Hispania, terra firma, Brasil, ende
de Landen ghelegen aende Supdt Zee/ die in het Octroy
van dese Compangie zijn begrepen: Want oft schoon de
capitaelen (somen de saecke te recht wil byde hant nemen)
souden komen te monterren byde hondert tonnen gouts; so
is nochtans de vaert op Gunca (alwaer ordinaris/ so opte
Gout/ als de Greyn kuste ontrent twaelf hondert duysent
guldens jaerlijcx werden verhandelt) genouchsaem alleen
bastant te suppofteren een redelicken interest over het vooz-
noemde capitael: Alsoo de selve Vaert wel eer, wesende wel
gemenageert/ plach te geven 50/ 60/ tot 80 per cento / ende
tot de selve fluere door dese Compangie lichtelijc soude zijn
te brengen. De Zout vaert opte Eylantē van Cabo, de Ver-
de ende Puncto del Re (inde welcke jaerlijcx over de hondert
ende vyftich groote Schepen soude kunnen werden geem-
ployeert) is bastant omme te compenseren de extraordinae-
re onkosten diemen opseeckere explooten sal moeten doen/
alsomen de selve schepen op diverse quartieren sal kunnen
gebruycken/ en by gebrec van goet succes vol Zouts laeten
wederkeeren/ omme de vruchten vande schepen daer mede
te salveren. Wat aengaet het succes vande vordere profyten
is van seer goede apparence/ also de Landen/ waer op wy
het principaale oogte zijn hebbende minder als in twee maen-
den kunnen werde besept/ de inwoonders van dien het me-
rendeel onse goede geaffectioneerde/ mette welcke wy alrede
zijn in handelinge: Als by exempel inde Landē van Guaiana,
zijnde een natie vā goet natureel/ woonachtich in een geson-
de en vruchtbaere contreye/ bequaem om te teelen allerleye
vruchten: Alwaer men soude maecten colonias, en supcker-
riet planten/ ghelijckerwijs de Spangiaerts eertijts heb-
ben gedaen in Brasilien ende andere ghewesten tot haere
merckelijcke profyten/ ende daer toe ghebruycken onse ey-
ghen arme inghesetenen die met meenichten daer op zijn
wachende; ghelijck ooc mede het Volck van die Landen/
mits-

midts gaders de swarten diemen tot dien eynde aldaer soude
brengen; welcke al te samen met desen arbeyt rijckelijc sou-
den kunnen vervallen haeren nootdrift / omme hier dooz
te moghen hebben een zeecker retour / het welcke in korte
jaeren zoude kunnen opbrengghen een merckelijcken schat.
Op de selve kusten aenden Oever salmen oock kunnen ap-
proprieren bequaeme sout pannen / also het zeer laech landt
is / omme de Schepen vooz t' eerste int wederkeeren af te la-
den ende onse Landen te versozghen van groff zoudt / in-
dien den Spangjaert op Puncto del Re eenich belet dede. In
somma / in dese plaetsen zouden wy vooz eerst maecken te
kryghen een vasten voet / ende ons inde selve met weer-
bare forten versceckerende behouden een goede retraicte /
omme daer naer ghelegghentheyt te hebben vozer avon-
tuer te soucken op verscheyden oorden van Indien / ghe-
lijckerwijs men oock mede van Gunca zouden kunnen
doen / op de kusten van Congo en gheheel Africa tot aende
Cabo de Bon Esperance, wesende het begriip van die Lan-
den so groot dat den Spangjaert het hondertste deel niet
en heeft kunnen beslaen / ende mette inwoonders vandien
te maecken goede aliantie ende nieuwe trafijcquen / felfs
met beneficie van onse eyghene inghesetenen / so noopende
verscheyden manufactuiren / als lijnwaten / saergien / saven /
smallen / bombasijnen / linten / spiegels / glasen / messen / als
andere waren die vanden Spangjaert tot dien eynde dus
lange upt dese Landen zijn getrocken / en ons sullen dienen
omme aldaer in plaetse van gelt te verhandelen; het welcke
oock des te beter sal ghelucken / vermits meest alle de selve
Natiën (ghedenckende de Barbarijche Tyrannie begaen
aen haere voorszaten ende gebueren) doot Wyant zijn vande
Spaensche heerschapppe. Uyt dese ende andere ghewe-
sten hebben wy te verwachten / Supcker / Huyden / Ta-
back / Bresilien Ebben-houdt / ende diversche soorten van
welrieckende ende Medicinaele Houten ende Gommen /
Indigo en dier gelijcke costelijcke Verwen / Wolle / Catoen /
Salf-

95
Salf-paril / Paerlen ende andere kostelicheyden meer :
Waer van eenighe waeren niet alleen profijt zullen gheven
aende participanten vande Compangie/ maer oock sonder-
linge dienstich bin niet alleen het volck ter selver plaetsen/
maer oock onse ingeseten en alhier int werck te houden. Dier-
gelijke avantagie hebben wy te verwachten in t'stuc van-
de Nijnen die alreede ten deele zijn bekendt / ofte by ons
met hulpe vande Americanen als noch staen te ontdecken:
Sonder dat den Spangjaert in alle t'selve int minste zal
kunnen voorzien off eenich belet doen : Also wy hem te wa-
ter zijn te machtich / ende te Landen door de groote distan-
tie ende onghelegghentheyt van passagien/ vermits het ge-
berchte/ dicke bosschagien ende morassen is onmogelijck.
Wat aengaet de Landen die alreede by den Spangjaert zijn
geoccupeert/ende met stercken ende volck van wapenen beset/
waer van de inwoonders daghelijcx suchten onder haere
Tyranie ende van tijt tot tijt verwachten haere verlossin-
ghe/ sullen wy voor t'eerste ongemoept laten / houdende al-
leen het ooghe op eenige die accessibel zijn/ ende voorts met
onse macht ende menichte van Schepen te water doen het
effort/ alle toe ofte uytvoer op de frontieren benemen / de
havenen becommeren/ syne Schepen afhandich te maeken/
de Armade van Oorloghe teghen te staen ende te destrue-
ren/ omme also syne Nijnen ende alle retouren vruchteloos
te maecken. Het welcke wy sonderlinge wel zullen kunnen
uytvoeren / indien wy maer de saecke met goede ordre /
macht en couragie eendrachtelijc by der handt nemen/niet
teghenstaende den Wyant oock sal soucken te letten op syne
defencie. Also sullen wy ooc op de kusten van Africa den toe-
voer van syne slave kunnen verhinderen en daer door den
Spangjaert/niet alleen ontblooten van syne werck luyden/
sonder de welcke hy niet en kan uytrecten/maer hem oock
ontnemen de tollē die hy in Angola ende elders int uyt-
voeren vande slaven is ghemetende : behalven eenige se-
crete ghelegentheden meer die wy om redenen verswigen:
D Alleen-

Alleenlijck daer by voughende het Kopaele secours ende
bordere toefegginghe vande Hoogh Mog. Heeren Staen-
ten Generael/ bestaende in een merckelijck getal van groo-
te schepen ende jachten wel ghemonteert/ waer door de on-
kosten van dese Compangie meer als het thienden deel
sullen komen te verlichten.

Dese ende andere redenen behooren immers alle goede
Patriotten te moveren tot vorderinghe ende liberale con-
tributie van dit nootwendich ende important concept/ son-
der het selve uyt eenighe particuliere insichten/ traeghe re-
solutien/ oft pretence interessen te retarderen; te meer alle
negotien op Spangien zijn ontsejt/ op Italien periculeus/
op Brancrijk door de Oorloghe onsecker / op andere ge-
westen van cleynen profijte/ ende int ghenerael in mercke-
lijke decadentie; considerende dat wy wel eer uyt veel min-
der noot ende cleynder apparentie ons avontuur hebben
moeten soucken inde Landen van Oost-Indien/ ende dat
met soodanighen succes dat daer door dese Landen ettelijc-
ke miljoenen syn verrijckt ende noch zijn ghesien te profite-
ren: Het welcke nochtans niet en is te vergelijcken by de
importantie van dese Compangie/ so ten aensien vande
cleyne distantie van plaetsen/ cargasoenen/ ende strecke-
lijcker onkosten vande equipagije/ midtsgaders vande
groote profyten / die onghetwyfelt oock sullen trecken veel
uyt heemische Potentaten; als om den sonderlinghen
dienst van het Vaderlandt in dese onse ghelegghentheydt
ende den afbreuck vanden Koninck van Spangien;
alsoo alle verstandighe met wy de selve moeten houden
voor een eenich middel omme ons eenmael te verlossen
vande schadelijcke/ bloedighe/ ende langhdurighe Oor-
loghe ende den staet deser Landen te stellen in volkomen
verseeckerheydt.

Onderrusschen moeten wy ons alhier stellen in goet
postuyt omme van onse paelen af te weeren het aenstaende
Ge

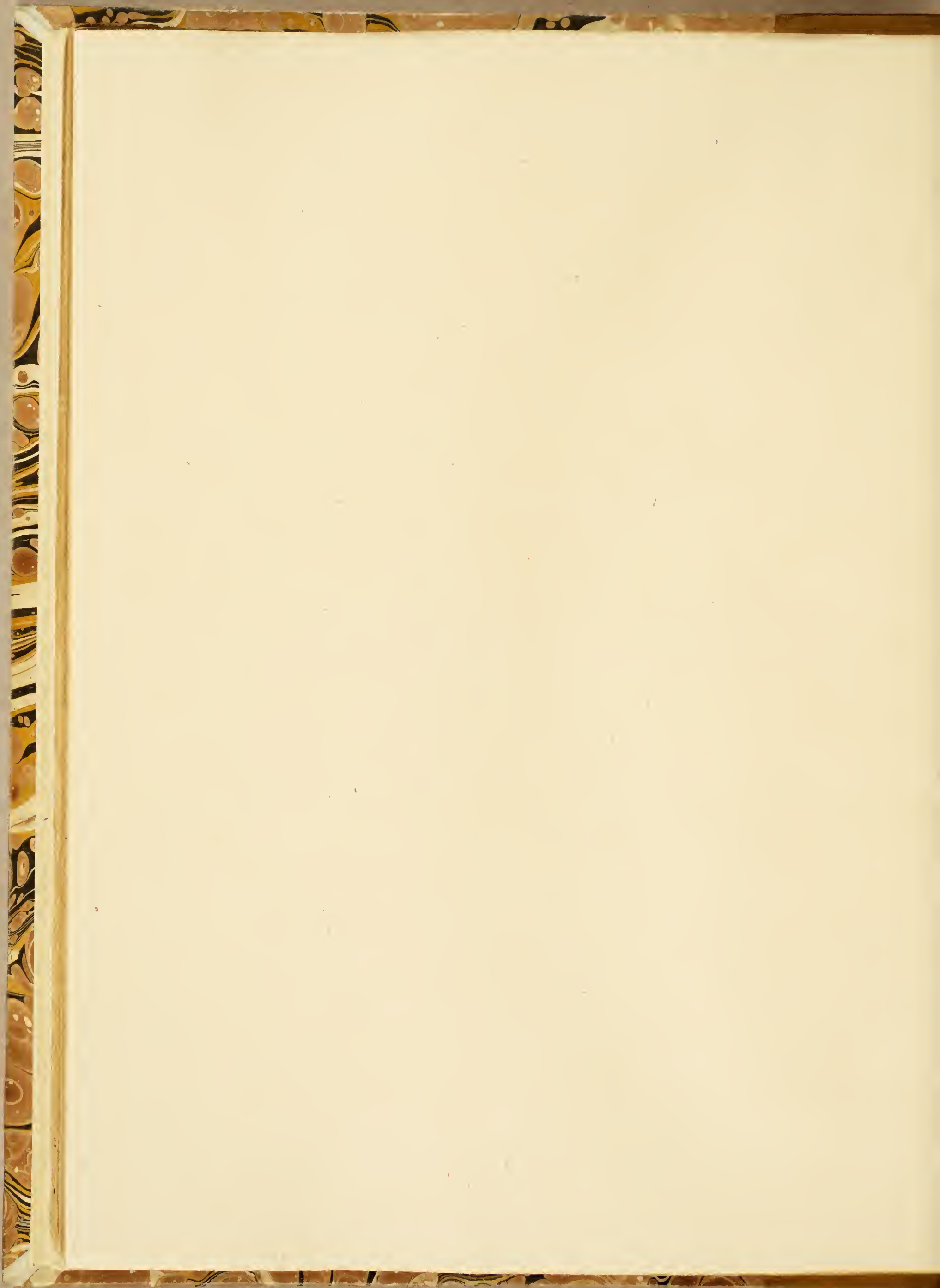
gheweldt van harde Oorloghe/ de selve ende onse waerde
 Vrijheyt mannelijck beschermen teghen alle listighe aen-
 slaghen; te meer wy niet een voet Landts en hebben tot
 onse retraite/ ende (vertrouwende op de rechtveerdicheydt
 van onse saecke) tot dien eynde Godt Almachtich bidden
 om syne ghenadighe hulpe ende bystandt; voorts de reste
 van het ghemeene beste bevelen de wijsheyt ende goede
 sorghe vande Hooch-Mo. Heeren Staten zo Generael/ als
 in't bysonder/ onse Christelijcke Overheyt/ ende insonber-
 heyt vanden Doorluchtichsten ende Voor-treffelicken Vorst
 den Prince van Orangien/ wiens voorszichtigheyt/ wacker-
 heyt/ ende klouck beleydt dese Landen by ervarentheyt ten
 overvloedt overtuyghen met zoo veel heroijcque daden tot
 haere onsterffelijcke verbintenisse: Niet twijffelende of den
 selven God sal voorts syne Princel. Excel. ende andere Prin-
 cen ende Vorsten van het loflijck Huns van Passau/ midts-
 gaders alle Krijcs-Oversten ende Patriotten (die soo ghe-
 trouwelijcken haer lijf/ goet ende bloedt voor de vrijheyt
 van ons Vaderlandt zijn waghende) segghenen in alle hare
 raedtslaghen ende explooten/ tot grootmakinge van synen
 Heplighen naem ende onser behoudenisse.

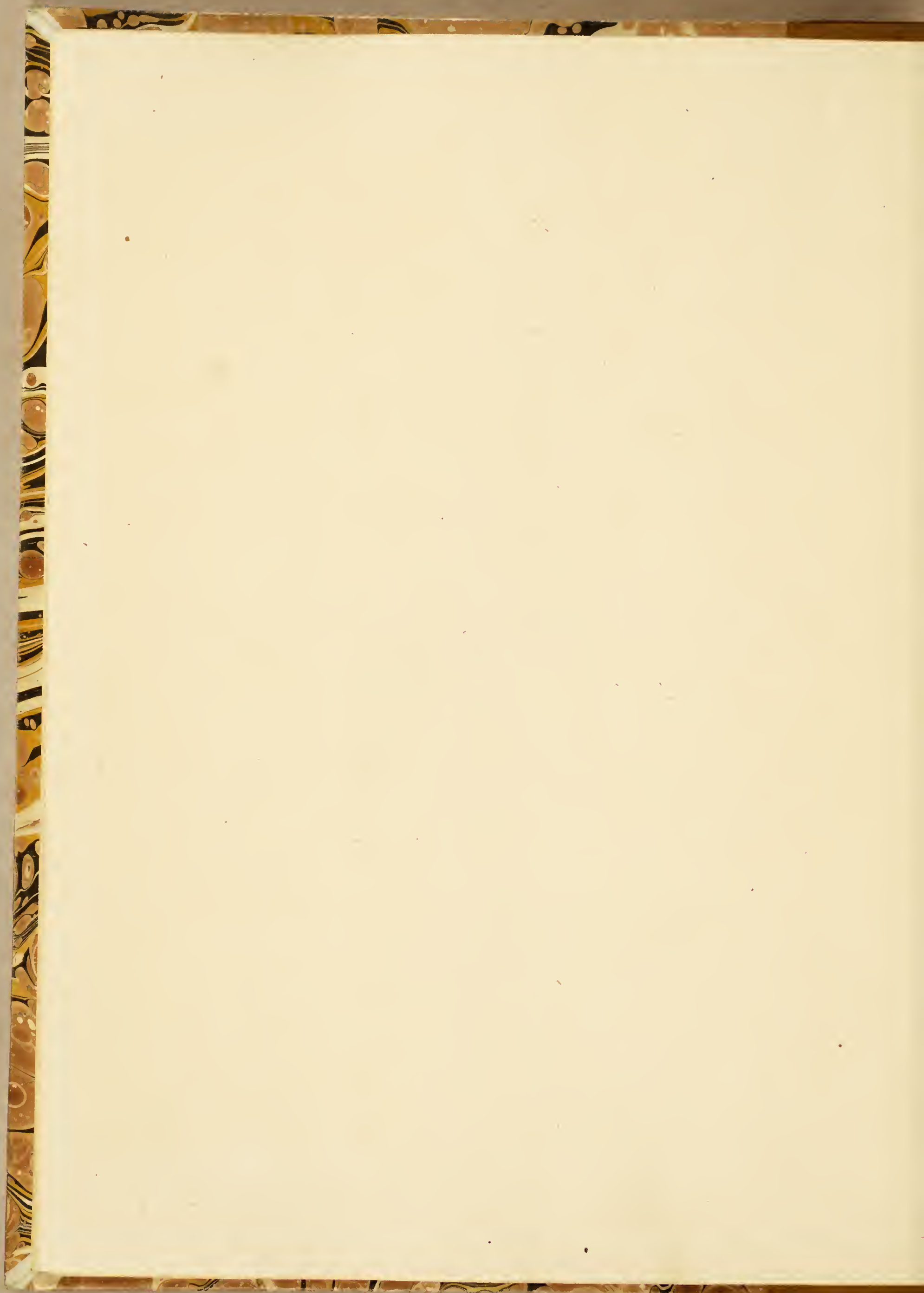
Lof zy hem die het alles na syne Godlijcke
 Voorzienicheyt ons ten besten tot noch
 heeft ghedirigeert.

F I N I S.

-12709-

Highoff/20

Discours, Politicq., over den welstandt van deze vereen.
provincien nu wederomme in openbare oorloghe, ende
of voor deselve de vrede of de oorloghe dienstigher is.
Waer inne... werden beantwoordt... vraeghpoincten die
... schijnen te raden tot vrede of bestandt... Met
de middelen waer door wij onse vrijheit sullen bescher-
men; bestaande insonderheit in het vorderen van de
West-Indische Compagnie bij de Staten Generael ghe-
oetroyeert. Walthout place, 1622. 4to.
Hf. calf.

Asher, No. 91. Knuttel, No 3358.

Gld. 20.-

